

ПАРЛАМЕНТ

Волонтёр кымылдау кюч ала барады, аны кыйматы да ёседи

КъМР-ни Парламентини Билим беруу, илму эм жаш тёлү политика жаны бла комитетини эмда КъМР-ни Жамуат палатасыны жаш тёлү политика, спорт эм патриотизмге юйретуу жаны бла комиссиясы бирге бардырган кенгешде республикада волонтёр кымылдауу айнытуу онглры сюзолгондиле.

республикада быллай организацияланы саны кёбейир ючюн кьолдан келгенни этерге борчлубуз. Аны ючюн а, биринчиден, НКО-ла эмда волонтерлуккуну сайлаган адамла ишлеринде кьаллай чырмаулага тубегенлерин ангыларга керекбиз», - дегенди ол.

КъМР-ни Жаш тёлү арасыны башчысыны кьуллугун толтурган Азамат Азубеков волонтер бу кымылдаууны айнытуу жаны бла кьаллай жумушла толтурулганларыны юсюндөн айтханды. Ол белгиленича, КъМР-ни жаш тёлү бла тренерлени кьаууму ишлейди,

эди. Аны чеклеринде 200 штаб кьуралганды эмда бу кымылдауу кеси ыразылыклары бла 3500 адам киргендиле. Битеу кьыралдача, республикада да Улуу Хорламны 70-жыллыгын белгилеу баш магьаналы ишледен бири болганды. Къабарты-Малкъарда анга аталып бардырылган жумушланы асламын волонтер корпус куураганды. Битеуроссей рейтингге керуе уа, аны КъМР-де регион бёлюму кьыралда бек иги беш штабны санына киргенди. Былтыр Билим беруу министрство 750 сертификат бла Ыразылык письмо бергенди,

риуге, гражданды кьолайлыклары ёсдюруге себеплик этгенин чертгенди. «Анда ёсюп келген тёлюно социал ишлеге кьатышдырууга баш магьана бериледи. Жаш тёлү кымылдауула экология, билим беруу, саулык саклау эм башха сфералада, жер-жерлени жашилдендирюуде, шахарланы бла элени айнытууу программаларын толтурууда артыкда бек керекдиле. Къабарты-Малкъарда коммерциялы болмаган организацияла, экспертле, волонтер кымылдауула башчылык этген специалистле уа уллу сынау, окутуу-методика материалла жыйышдыргандыла», - дегенди.

Республикада волонтер кымылдауу 2014 жылда кыш Олимпиаданы байрагы республикага келтирилген кезиуде кюч алып башлаганды. Бу жууаплы ишге жыл санлары 14-ден башлап 57-ге дер жетген 500 адам кьатышхан эди. Бюгюнлюкде уа республикада бир жыйылыу да волонтерласыз бардырылмайды.

2015 жылда Билим беруу, илму эм жаш тёлюно ишлери жаны бла министрствону буйругуу бла 1941-1945 жыллада Улуу Ата журт урууда Хорламны 70-жыллыгына аталып Битеуроссей корпус ачылган

бук иги 50 волонтер «За доброту и порядочность» деген майдал, волонтер корпусу логотипи бла сувенирле кьоллу болгандыла. Экеулен а Кьызыл майданда Хорламны парадина эмда Севастопольда аскер-тенгиз парадда чакырылгандыла. Энтта беш волонтерюу «Орлёнок» солуу лагерге ийгендиле, 16 адам Жаш тёлюно ишлери жаны бла федерал агентствону эмда «Роспатриотцентр» кьырал учуреденияны Ыразылыклары алгандыла. Азамат Азубеков волонтер кымылдаууга кьатышыуу кьаллай онгла бергенини юсюндөн да айтханды. Сынау эм билим алгандан, бир бирлерни кьал танышхандан сора да, волонтерлага энчи китапчыкыла да бериледи. Ол а бир-бир россеили вузлага киргенде Бир кьырал экзаменде алган белгиге кьошак балла алгырга онт бередди. КъМР-ни Парламентини спикерини экинчиси Жанатайлы Салим волонтер кымылдаууга

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Оноу

Улбашланы Мухарбий - Бюджет ахчаны жангыдан юлешуу жаны бла РФ-ни Федерал Жыйылыууну Комиссиясыны члени

Быйыл федерал бюджет ахчаны жангыдан юлешууно закон даражада энчи жоругуу тохташдырылганды. Болжал халда (быйыл айырыллык Къырал Дума ишлеп башлагынчы) бюджетге кийрилген тюрлениулеге жангыдан кьуралган Бюджет ахчаны жангыдан юлешуу жаны бла Федерал Жыйылыууну Комиссиясы кьарарыкды. Комиссияга быйылгы федерал бюджетни керюм-дюлерин терк тюрлендир-

ча магьаналы эркинликле берилгендиле. Анга Федерал Жыйылыууну хар палатасындан жетишер келечи кьошулганды. Федерация Советде КъМР-ни законла чыгаруучу органындан келечиси Улбашланы Мухарбий Комиссияга РФ-ни Федерация Жыйылыууну баш палатасындан кийрилгенди.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствоусуну пресс-службасы.

Эсе тулуу

Ёмюрлюк отну жилтининден жангырылган чыракъ Къабарты-Малкъарга ашырылгангы

Россеини баш магьаналы монументлеринден биринде Москва шахарда Поклонный тауда Ёмюрлюк отдан жилтин бла энчи чыракъны жангырып, аны Къабарты-Малкъар Республиканы Терс-Кьол элине жибергендиле. Акция КъМР-ни Правительствоусуну башламчылыгы бла бардырылганды. Анга билекликни РФ-ни Кьоруулау министрствосу, бу ведомствону Ата журт урууда жан бергенлени атларын ёмюрледе саклау жаны бла управлениасы, РФ-ни Саутланган кючлерини энчи составы бла ишлеу жаны бла баш управлениасы этедиле.

Поклонный тауда эсгеруу тюбешуно Ата журт урууда жан бергенлени атларын ёмюрледе саклау жаны бла аскер - мемориал управлениасы башчысы Игорь Миронов ачханды. Къабарты - Малкъар Республиканы атындан «Жаш тёлюно миллетле аралы Битеуроссей союзуну» председатели Хурталаны Кантемир сёлешгенди. Чыракъны жангырырга эркинлик а лет-

чик-космонавт, Россеини Жигити Геннадий Падалкага берилгенди. Чыракъ жангырылып, Терс-Кьолга «Небесная Одиссея - Во славу России» битеумиллет жаш тёлү патриот кымылдауу башчысы Александр Бекакы кьолундан ашырылганды. Жыйылыуга РФ-ни Ветеранларыны союзуну, жамауат организациялары келечилери, РФ-ни Президентинде КъМР-ни

болжалсыз халда келечисини орунбасары Гылыланы Ахмат, Москвада гарнизону сыйлы кьаланы ротасы, «Мир» бла «Звезда» телеканалланы журналистлери да кьатышхандыла. Акция Эсгерууно бла Бушууну кюнине эм Терс-Кьолда «Эсгерууно Вахтасы-2016» ачылыуна аталган ишлени чеклеринде бардырылганды.

Марина БИДЕНКО.

ТАПЛАНДЫРЫУ

Театр танымазча тюрлениркиди

Къулийланы Къайсын атлы Малкъар кьырал драма театры озган жылны ахырындан бери кьурулуш ишле бардырыладыла. Бюгюнлюкге аны ичин тап халга келтиргендиле эмда биринчи кьатда коллоналаны бейгетгендиле.

КъМР-ни Кьурулуш министрствосуну оноуу бла ол мекамга дагыда бир бёлум кьошарыкдыла. Анда уа душевоила, кийим алышхан, реквизитле тууруча жерле ишленирикдиле. Мында машинадан костюмла кьотарырга тап амал кьулараллыкды. Экинчи, ючюнчю кьатлада уа репетицияланы бардырырча эки зал, костюмла турган, гримёрный эм инженер отуула да боллукьдула.

Сахнаны башындан а дагыда алты метр узунлугуу бла бир кьат ишленирикдиле. Кьонакыла олтурган залны полуну бийиклигин да кётюрлюкдюле. Бу проектни хайыры бла театрга сакьатла да келирге онг боллукьдула. Биринчи этажда 400 килограмм ауурлуккуну кётюралырча лифт ишленирикдиле. Мекамны бу жылны ахырына бошарыкларын да билдиргендиле.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

ХУРМЕТЛЕУ

Къаягга Хадисни атын атагандыла эмда анга эсгертме сюегендиле

Медицина ишчини кюнюнде республикалы клиника больницаны баш врачы, КъМР-ни Парламентини депутаты, КъМР-ни сыйлы врачы Ботталаны Батталны жашы Хадисни аны жуууклары, ахлулары, биргесине ишлегенле, шуёллары, ол жашауларын кьайтарганланы да бир кьаууму битеу да эки жюзге жууук адам Булуугу элден ётюп, аны башында, «Башил» турист базадан арлакь кетип, Горжюге аууган жанында 2600 метр бийикликде Хадисни сураты бла эсгертме орнатхандыла. Аманлыкчыны кьолундан жоюлган айтхылык хирургну алай бла хурметлерге эмда атын ёмюрлюк этерге барганланы араларында КъМР-ни Парламентини Председатели орунбасары Жанатайлы Салим, республиканы Президентини кенгешчиси, Олимпиаданы чемпиону Мурат Карданов, КъМР-ни саулык саклау министрини кьуллугун толтурган Асанланы Алим, КъМР-де Альпинизмден федерацияны президентини, Эверестге эки керуе чыкьган Елмезланы Абдул-Халим да бар эдиле.

Ала Нальчикде 400-жыллык аты майданда, танг ата, сагыт бешде тюбешип, жолга алай тебиргендиле. Чегем аууунда чекчи заставадан ётюп,

битеу да жюзден артык адам, тауга ёрлерге хазырлангандыла. Жолга атлардан алга уа Булуугу эли жер-жерли администрациясыны башчысы

Къулийланы Ибрагим Ботталаны Хадисни атын къаягга атаууну юсюндөн бегимни да окутуганды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Жазыпыу- 2016

СУРАТЛАГА ЭНЧИ ЭС БУРАМА

«Заман» газетибизни мен бек суюк кьолума алама. Аны окуй, кеп жангылыкыла бла шагьарейлене десем, ётюрюк айтмам. Художник болганым себепли суратлага энчи эс бурама, бютунда озган заманда алынганлага. Дагыда редакциядан бир тилерим бар эди. Журтубузда ариу жерлерибиз кепдюле: дунягга айтылган Минги тау тийреси, Чегем чучурла, Чирик кёл, Хабаз суу секир-

тме. Аладан сора да, бардыла айбатлы тийрелерибиз. Аланы да суратларын салып, юслеринден кьысха билдирип басмалы турсагыз, биз, газет окуучула, заууклук аллык эдик. Кеп кыйын салып «Заманы» чыгарганлага уа жүрек ыразылыгымы билдире. Ёмюрлери узак болсун.

АХМАТЛАНЫ Леуан, художник, Къабарты-Малкъар Республиканы Кьырал сауыгасыны лауреаты.

ХУРМЕТЛИ ЖАМАУАТ!

Сиз ана тилгизни сюе эсегиз; сиз ёз халкыгызыны адамы болганыгызыны дайым сезгенлей турургга коусей эсегиз; сиз малкъарлыларыны тарыхларыны, культураларыны, тёрелерини эмда адетлерини, аланы бюгюнню жашауларыны, жетишимлери эми проблемаларыны юсюндөн кёбюркк билдирге итине эсегиз, - «ЗАМАНЫ» ГАЗЕТИТЕ ЖАЗЫЛЫГЫЗ. Аны бетлеринде сиз кеп сейирлик затла табарыксыз, ол хар юйюрге да керек болганына тюшюнюрюксюз.

ТИНТИУЛЕ

Нина ЕМУЗОВА:

ЕГЭ-ни эсеплерине кёре, баям боллукъду къайсы вузгъа тюшеригигиз

ЕГЭ-ни расписаниясына кёре, 20 июньда КЭМР-де выпускникле физикадан бла химиядан экзаменле бергендиде. Республиканы Правительствосуну Председатели-билим беруу, илму эмда жаш тёлкюню ишлери жаны бла министр Нина Емузова Урван районнга барып, эки пунктда да сынаула башлангычы болургъа жетишгенди. Аны бла бирге районну администрациясыны башчысы Азамат Кошоев бла билим беруу управленийны таматасы Мухадин Афаунов да баргандыла.

Нина Гузеровна пунктланы техника онгларына къараганды, выпускникле бла сёлешгенди. «Бюгюн Россейни футболдан жыйымдыкъ командасыны къадагыча, сизни да вузлагъа кирлигигиз бла кваллыгыгыз ЕГЭ-ни эсеплерине кёре ачык боллукъду. Бизге бийик билимли специалистле керекдиле! Сиз окъургъа къайры барсагыз да, ЕГЭ-ден алган балларыгызгъа кёре уа Россейни бек иги окъуу юйлерине кирлигиз. Экзаменлени эсеплери аны бергенлеге 4-чю июльда кеч къалмай билдирликдиле.

Районну башчысы, управленийны таматасы да ЕГЭ-ни бергенлеге жетишимле болдурларын, сыйген вузларына кирилери тежегендиде. Тюбешиуде 827 окъуу жери бла жангы школну ктурулушу бла байламлы халны да сюзгендиле.

Физикадан ЕГЭ-ни 20 июньда заявление берген 1216 выпускникден 853-сю, химиядан да 879 адамдан 738-си экзаменле бергенлерин эсгертебиз. Ала бир тюрлю чырмаусуз этгендиле. Тохташдырылган право нязамгъа бузуклукъ этгенлери ючюн тертеулен экзаменле берилген пунктладан къысталгандыла.

Экзаменлени эсеплери аны бергенлеге 4-чю июльда кеч къалмай билдирликдиле.

Бизни корр.

Документле

Тхагалегова Мадина Умбаридовнаны Къабарты-Малкъар Республиканы судьяларыны квалификация коллегияларында жамауатны толу эркинликке келечисини полномочияларын болжалдан алгъа тохтатыуу юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини

БЕГИМИ

«Къабарты-Малкъар Республиканы судьяларыны квалификация коллегияларына жамауатны толу эркинликке келечилерин сайлауу низамыны юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законуну 6-чы статьясына тийишлиликке Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини бегим этеди:

сини полномочияларын аны заявлениысына тийишлиликке болжалдан алгъа тохтатыргъа.

2. Бу Бегимни Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысына эмда Къабарты-Малкъар Республиканы судьяларыны квалификация коллегияларына жиберирге.

3. Бу Бегим къабыл кёрюлген конден башлап кочюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели

Т. ЕГОРОВА.

Нальчик шахар, 2016 жыл 16 июнь, №509-П-П.

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосунда Санитар-жукъгъан ауруулагъа къажав ведомстволары кыауумна торлениуле кийриуно юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну

БЕГИМИ

2016 жыл 3 июнь

Нальчик ш.

№107-ПП

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну бегим этеди:

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосунда Санитар-жукъгъан ауруулагъа къажав ведомстволары кыауумна торлениуле кийриуно юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну 2014 жылда 8 июльда чыгарылган 141-ПП номерли бегими бла кыабыл кёрюлген кыауумна быллай торлениуле кийрирге:

ны табийгъат байлыкъла эмда экология министрлиги Саулукъ сакълау министрствосуну бёлюмюно таматасы (комиссияны жуаплы секретары)

Мурзаканова К.Б. - Хайырланыу-чулары эркинликлерин эмда адамны ырахатлыгын кыоруулауу сферасында надзор федерал службаны Къабарты-Малкъар Республикада Управлениысыны специалити-эксперти (ырызлыгына кёре);

б) комиссиягъа кирген бу адамланы жангы кыулукъларыны былай жазаргъа:

Нахушева Р.Д. - «Къабарты-Малкъар Республикада Гигиенаны бла эпидемиологияны арасы» федерал саулукъ сакълау учрежденианы баш врачы (ырызлыгына кёре)

Эштреков С.Х. - «Къабарты-Малкъар Республикада Стандартизацияны, метрологияны бла сынаулары кырал регион арасы» федерал бюджет учрежденианы директору (ырызлыгына кёре);

в) комиссияны кыауумундан М.А. Газаевни, М.М. Кодзиковну, Е.В. Ляховскаяны, В.М. Тисленкону, И.М. Шетованы кетерирге.

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председатели

МУСУКЛАНЫ А.

СОЛУУ

«Кюн шахарда» - сейирлик сагъатла

Эрттенликке сагъат тогуз да болмагъан эди, Сабий чыгъармачылыкны «Кюн шахар» деген академиясына келгенде. Арбазында уа жарык ауазла узакъдан окъуна эшитиле эдиле. Къызчыкыла, жашчыкыла да ата-аналары бла бирге кёлларында топла, ракеткала тутуп келе эдиле. Бирлери олсагъатлай арбазда бола турган тюрлю-тюрлю оюнлагъа киришедиле, башхалары чабадыла, секиредиле, планшетде бир затха тюрслеп къарайдыла.

Къысхасы, гитчечикле бир кюнню да не бош турмазча, не эрикмезча мадарла белгиленгендиле. Кружокланы да кеслери сайлайдыла.

Мен академиягъа барган кюн бир отряд экология-биология арагъа тебиреп тура эди. Айтханларыча, анда ишлене алагъа деп энчи программа жарашдыргандыла. Автобусну да кеслери жибердиле.

«Биз сабийлени, билимлерин, хунерликлерин ёсдюрууден сора да, саулукъларына да къайгырабыз, деп хапарлайды директорну орунбасары Людмила Мairoва. - Эрттенликке келе келгенлей,

Мен 10-чу отрядда да болганма. Ары жыйырма бла төрт бала киреди. Ала 6-чы-7-чи классланы окъучуларыдыла. Алагъа устаз-юйретичу Алеся Амшокова башчылык этеди. Аны информатикадан билими болганы себепли компьютер классда ишлейди, бу техникадан билимлерин ёсдюруге себеплик этеди.

Бери, Нальчикден сора, республиканы башха районларында да келедиле. Сёз ючюн, Элбрус райондан бир жашчык жууукъларында туруп жюрюйдю. Сабийле мында баш кюннен шабат кюннге дери турадыла. Тюше сагъат бирде уа юйлерине кетедиле. Мен аны ата-аналары бла да ушак этеме.

«Жетижыллык кызымы, тогузжыллык жашымы да келтиреме. Мында аны хар не жаны бла да айнытадыла. Юйге келселе, не ишленгенлерини, не окъуганларыны, къайры барганларыны, не кёргенлерини юсюнден да айтып бошамайдыла.

Сабийни алдаялык туююлсе, мында алагъа аман болса, экинчи келлик туююлсе.

кыуралгъанын айтады. Ары жюрюгенле, ала уа 350 боладыла, июнь айгъа планларына кёре кёп тюрлю кружоклада билимлерин, хунерликлерин да ёсдюрююлдуле. Ол санда ракетала, роботла жыйышдырыргъа, компьютерни билдирге, агъачдан, кумачладан гинжиле этерге, алтын халыла бла тигерге, тепсерге, жырларгъа, башха затлагъа да юйренирге онг табарыкыдыла.

Бизни баш муратыбыз сабийлени хунерликлерин ачыккълауду. Аны себепли бери жюрюгенле бир кружок бла чекленип къалмайдыла. Жыл санларына кёре (6-дан 16-гъа дери) ала юч кыауумгъа юлешиндиле: абаданыракълагъа деп «Чыгъармачы смена», «Хар затны да билдирге сюеме» эмда бек кичиле уа «Шауданчык» чыгъармачы биригиуле кыуралгандыла. Ала бла кыркъдан артык устаз, юйретичу ишлейдиле, - дейди директор.

Сабийле бери 2 июньдан жюрюп башлагандыла. Айны ахырына дери, Мухарбий Арипов айтханнга кёре, ала бла кёп тюрлю ишле бардырыллыкыдыла. Ол санда Урван районда автошахарчыкыгъа, Мечури атлы экология-биология арагъа, алтын халыла бла тигуу этерге юйретген школгъа, шахарны Культура эм солуу паркына, Къабарты-Малкъар кырал университетде планетарийге, кинотеатрлагъа, музейлеге да элтирикдиле, мастер-классла да кыураллыкыдыла.

юлдуле. Экиси да ашыгып сакълайдыла эрттенликни, - дейди Ахметланы Зульфия.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзият. Суратланы автор алганды.

КЪУРУЛУШ

«Южный» бла «Северный» болжалгъа тамамланылыкыдыла

«Дубки» рынокда «Южный» эм Шалушка элге кирген жерде «Северный» автовокзалланы кыурулушлары заманды бошаллыкыдыла. Ала шахар орамланы бир кесек бошурак этер муратда ишлендиле. Сёз ючюн, Пачев атлы орамдагы вокзалда кюн сайын эки минг машина тохтайды, ол а бир пунктха асыры кёлду.

КЭМР-ни Транспорт эм связь жаны бла кырал комитетини башчысы орунбасары Аслан Бештоков билдиргенге кёре, вокзалланы кыурулушларына 550 эм 700 миллион сом бёлюнгенди. Тийрелеринде кыонак юйле, сатыу-алуу жерле да боллукъдула.

Бу ишлени Москвадан бла Нальчикден подряд организа-

цияла тамамлайдыла. Бюгюнлюкде мурорлары салынганды, темир-бетон конструкциялары орнатылгандыла. Алгъаракълада подрядчик алышыннганы ючюн ишле юч айгъа тохтатылган эдиле, алай шендо чырмаула жокъдула. Заман тас этилгенликке, вокзалланы, планда белгиленгенгича, хайырланыргъа

2016 жылны декабрине берликдиле.

Адамлагъа таплыкъгъа шахар маршрутла вокзаллагъа дери созулукъдула. Алай жол хакълары уа кёбейтиллик туююлдуле (бир километр ючюн эм уллу багъа 1 сом 29 капек боллукъду). Пачев орамдагы вокзалда баш болган жерде уа базаргъа келген машиналаны кыояргъа жарарыкыды.

КЪАСЫМЛАНЫ Аминат.

Къаягъа Хадисни атын атагандыла эмда анга эсгертеме сюегендиле

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Хадис ол жерлени бек сюегенди, нёгерлери бла ары уугъа кёп кере барганды. Ма ол сюелин, тегерекде таулагъа, кыарлы къаалагъа кыарап тоялмагъан жерге орнатхандыла эсгертемени

окъуна кёз жашларын тыялмагандыла. Ёрлеуден кыайтхандан сора уа, анга кыатышханланы барына да, бютюнда бег а эсгертемени ишлерге уллу кыйын салган булунгучу жашлагъа: Къулийланы Ибрагимге, Къу-

ише дагъыда Хадисни антлы шухълары Кетенчиланы Борис, Османланы Керим, Мамайланы Исхакъ, Ёлмезланы Мажит, Гуртуланы Алибек, Атабийланы Валера юлюшлерин кыошханларын белгилерге сюеме.

Ала эсгертемени аны туугъан кюнне, 17 январьгъа, орнатыргъа келишген эдиле, алай таулада хауа болумла чырмагъан эдиле алагъа. Болсада ала муратларына жетмей къалмагандыла», - дегенди Ботта улу.

Ол айтханыча, эсгертемени бийиклиги юч, кенглиги да бир метр бла сексен сантиметри. Ол бир метр тереннге орнатылганды. Алай бла анга кыаты желле, боранла да хата аталык туююлдуле.

Юсюнде уа Хадисни акт халат кийип турган уллу сураты салынды. Сора жюрюкени кыозгъагъан жазыула: «Ботталаны Батталны жашы Хадис. Халкъ хирург. Мингле бла адамланы жашауларын ёлюмден кыутхарган, ишине жаны-кыаны бла берилген адам. Ол Ата журтун бек сюегенди. Кёзбашуу кёрюп болмаганды.

Аны жашауу кысха болган эсе да, жарык эди. Жашауунда тюбеген къаллай кыйынлыкны да ол намысы-сыйы бла хорлай билгенди. Аллай адамланы ёлтюрюр онг жокъду, ала аушсала да, атлары ёмюрлюкдо».

Ташха ол сёлзени художник Олег Хотиев жазганды. Эсгертемени жанында уа Россейни юч тюрсюню байрагы чайкъалады.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Юбилей

Фахмулу журналист, асыл инсан, Ышангылы тенг

Мен Кьулбайланы Тенгизни жашы Алийни таныгъанлы 50 жылдан артык болады. Анча заманны ичинде борчун толтурганына, адамлыгына да, ыспас этгенден башка, аны юсюнде бир тюрлю шарайып тапмагъанма. Кьалгъанладан кеп да билеп, иги да ишлеп турганлай, ол кесине артык даража излемегенди, кеп хах сурамагъанды.

Тезюмлюго, сабырлыгы тюпсюз тенгизча болган орта бойлу, субай санлы, тирлиги, жигерлиги бла бизге юлго болганлай турганды. Ол бир коннге тындыргъан жумушну сау ыйыккъа аталмазлык журналистледе болган гынттыны жюз юлюшден бири да жокъду анда. Редакцияда бек кыйын иш тамамларга керек болса, Алий кыйады дегенбиз.

Совет властыны ахыр жылларында КПСС-ни Ара Комитетини Политбюросу ингриде бардыргъан жыйылууну юсюнден отчётну ол кюн окуна телетайып алып, малкьар тилге кечорюп, басмаларга керек эдик. Андан да кыйыны уа, СССР-ни Баш Советине депутатка кандидатла кьорюптоле туруп, Политбюро членлери анырычула бла тобешилеринде селешилерин, не кеч болса да, саклап, кечорюп, эрттенкиде окуучула аны кьолларына алырча этерге борчул эдик.

Алай перестройканы заманында да журналистлени борчлары андан тынч болмагъанды. Жангы терминле, тыш кьыраллы селзе бир бирлери бла чырмаша келген текстлени ажымсыз малкьар тилге кечорюгени жууаплыгынын бусагъатдагы тёлю билалгъан да этмез. Ма аллай кезиуде да Кьулбай улу кюн сайын редакцияны ауур жююм кьорюгөнлей, башалагъа тынчрак болсун деп жашагъанды, ишлегенди.

Мени аллай ыспас селзе айтханымы себеби - газет окуучула билсинле, ала сыйген авторларыны уллу адамлыгы, фахмусу болганын демекликди. Ол жазгъан очерклени, статьяны, хаярлары, репортажлары эмда башха жанрлагъа кере басмаланган материалларыны санап саны жокъду. Айхай да, журналистле багъа аны ишини санына угъай, кыйматына, магъанасына кере бериледе. Ол жаны бла да Алий республикада бек биринчиледенди десем, жангылтам.

Аны артыкыда уруш, аскер темага жазылгъан чыгармаларын энчи белгилерге сюеме. Ол ненча белгисиз тас болган адамны атын тохташдыргъанды, кьаллай бир жигит жашларыбызны белгили этгенди. Аны ол кыйынын багъалап, редакция кепле писмола жазычуудула. Аны бла да кьалмай, биз коммунеркалагъа барычу заманада Алийни энчи соруп, анга салам айттырыбызны аманат этиучо эдиле эллиле, ишчиле да.

Кьулбай улу тилини да тынгылы билгени бла кьалмай, оюмларын кьагытха тошорюу хунерин айтхан окуна этме. Хар

айтымы, фикери кепге урулуп чыкыгъанча, кьошакъсыздыла, ангылашынулуудула.

Орус тилини да уста билгенин чертирге керек сунама. Бир кюн кабинетде телефон зынгырдады да, чолпуну мен алама. Тиширюу ауаз Кьулбай улун излеп селеше эди. Жумуш бла кетип турганын айтханымда, ол былай деди: «Мен Нальчикде 9-чу номерли орта школда орус тили окутхан устазма. Алийни «Кабардино-Балкарская правда» газетде басмаланган статьясын окугъанма да, аны орус тили алай уста билгенине кьууанып, ырызлыгымы билдирге деп селешеме...».

Негеринг ким болганын билир ючюн, жолучулуккъа чыгаргъа, юй жашауу бла да шагъырей болурга керекди дер эдим. Ол жанын алсакъ да, манга Алий бла эллерибизге командировкага барырга, газет окуучула бла тобеширге, селеширге да кеп керек тошгенди. Бахча этерге, тирлик жиярга да аз чыкмагъанбыз жолгъа. Ююнде бир ненча керек аш кьангада олтургъанбыз. Не кьадад жууукъ таныша, шагъырейлене турсанг, ол кьадад жорегинг тарта баргъанды анга.

Жашаууну, адеп-кылыккыны, намысны юсюнден сагъыш этсем, кеси кесиме жамауатны арасында, Алийча, адамлык даражаны багъалагъанла не кьадад кеп болса, дунияда жуплукъ, зарлыкъ, малкьозлук, артыклыкъ, эринчеклик, мытырлыкъ, кьулукъ алыр ючюн биреуню аяк тогпе малтау дегенча огьурнукулугъа, койсюзюкюлге жер табылмаз эди, деп келеди келюме.

Бу кюнледе Кьулбай улу кесини 90-жыллыкъ юбилейин белгилейди. Ол жыл саннга келгенде да, тогел алгынча болмаса да, тириди, жигерди, жазыу ишин кыймагъанды. «Заман» газетни журналистлери тамата кьалам кьарындашларын багъалы кереди, аны сыйлап, анга терк-терк жолугурларын сюедиле. Окуучулары юслеринден айтсакъ да, ала бюгон да Алийни жазгъан затларын ашыгып сакълайдыла, сыйоп окуйдула. Биз а аны туугъан кюню бла кызыу алгышлайбыз.

Басма сёзюю айтынуугъа жамауат-политика ишге салгъан кыйыны, ана тилибизде чыкыгъан газетде кеп жылланы бет жарыккы урунганны ючюн Кьулбайланы Алийге Кьабарты-Малкьар Республиканы культурасыны сыйлы кьулукъчусу деген ат берилгенди. Аны сыйлы грамоталарыны, ыспас-бюсюреу кьагытларыны саны бек кепдо. Ол битеурессей эм республикалы конкурслада кеп керек хорлагъанды, махтауга тийишли болганды.

Озгъан ёмюрню 20-чы жылларыны саулай тёлюсюнюча, Алийни жашауу жолу тынч болмагъанды. Улуу Ата журт уруш башлангъан кезиуде 15 жылы толгъан жашха кьазауатка кетген тамата кьарындашыны орунуна колхозда чалгы чалырга, мал кютерге, сабан сюрюрге, арба жорютюрге да тошгенди.

Жюкню бютонда ауурну а 1944 жылда халкыбызга келген уллу кыйынлыкка да сынагъанды. Юйор Кьазахстанны табийгат болумлары бла жашау этерге бек кьолайсыз Павлодар областында азап чекгенди. Кыш айлада юйлени кьар басып, эшиклерин ачар онг болмагъанды. Улуу боранла бир башлансала, айла бла баргъандыла. Жылы кийимлери, ашарыклары, тынгылы мекамлары болмагъан кечючючюлени жашаулары жаханым отура сур эди.

Алий дагъыда кыйын кюнлеринден бирин терк-терк сагъынуучу. Колхозда ишлеген кезиуде аны жаз башында район арадан урлукълыкъ будай келтирирге ат арба бла жолгъа атландырадыла. Андан ауур жюго бла кыйтып келе турганлай, кьар эрип, таш кьуюлмагъан жол балчык болуп, арбаны чархлары батмаккъа батадыла да кьаладыла.

Арыгъан атла жерлеринден тебалмайдыла. Алий, кеси кюнчюн салып не кеп юрешсе да, кьарыу эталмай кьалады. Юсю-башы да суу, балчык болуп, ол кече аулаккада кьалып, сууукъдан кьалтырай, ашы да болмай, танг аласына ары-бери жюрюй чыкыгъанды.

Алай эди акъылбалык болмагъан жашны кюн сайын иши, жашауу. Не кыйын кюнюнде да тарыкмагъанды, таукеллин кыймагъанды. Ол аны жашау жоругу болганлай кьалгъанды бюгюннге дери да.

Алийни юй бийчеси Галинаны юсюнде да энчи сёз айтырыккъ эдим (жаннетли болсун). Ол догерли кызы эди. Адамлыгы, намысы, адеби бла да кыйынларына, ахуларына кесин сыйдогъан тиширюуну юй тизгинине, берекетли аш кьангасына бюсюремеген болмагъанды. Ол, юйорюнеча, жууукъла да бек сакъ болганды.

Кьулбай улуну хайт деп эки жашы барды. Ала, толу юйорлю болуп, сабийле ёсдориледе, башларын кеси кыйынлары бла кечиндиреди. Алий, мындан ары да кеп жылланы берекетли, ариу, адепли юйорюнече кьууанчыла жашай Туугъан, туудукларынг насып юлюшлери элпек болсуна. Кьаламынг тот этмей, окуучулары кьууандырырча санга кьадад кюч, кьарыу, саулуукъ берсин!

ТЕММОЛАНЫ Мухадин.

Премьера

Чамны, кюлкюню юсю бла магъаналы проблемаланы ачыккълай

Не миллет театры да кесини ишинде башчалагъа ушамагъан, жангы зат табаргъа, аны бла кьаруучулары кёллерине жетерге излейди. Келип турган заман ол соруюну бютонда терен этгенди. Нени юсюнден айтырга, кьорюпторге керекбиз? Бюгонню кьаруучуну сейрсиндирлик, кьууандырлыкъ, жарытырыккъ неди?

Адамны жорегинде ол сезимлени уятыу, аны ангын игилик жанына буруу, жолун поэтике, таукел этиу ёмюрледен бери да театр искусствону бурчулай кьалады. Малкьар сахнада салынган спектакльни асламысы ол излемлени толтурады. Бизни артистлерибиз бирлери - фахмулу, бирлери - хунерли. Ары анстан тошген адам аяк урмайды.

Бу кюнледе Кьулбайланы Кьайсын атлы Малкьар кьырал драма театры артистлери «Киеулюк» («Жених») деген сахна оюнун кьорюпторге. Бизни труппаны мекамьында жангыртуу ишле баргъанлары себепли кьаруучулары Кьабарты театрга чакыргъандыла. Зал топпа-толу болганы бери келгенлени кьайсыбызны да кьууандыргъанды.

«Киеулюк» пьесаны Жантаууланы Исса жазгъанды. Фахмулу драматургубузну атын унутмай, сахнага чыгаргъан жашлагъа, кызылагъа, спектакльни режиссеру, КьМР-ни искусстволарыны сыйлы кьулукъчусу Атырзаланы Магомметге ары келгенлени кьёбюсю ыразы болгъанларын айтхандыла.

Эки акты комедия спектакль моно халда салынганды. Анда жалаанда юч жигит барды: киеулюк Кьаплан, ол эрттеден да сыйганы Багъалы, сора кызыны кьарындашы Аслан. Ойнагъанла: КьМР-ни сыйлы артисти Шайуаланы

Артистлери Шайуаланы Исса жазгъанды. Фахмулу драматургубузну атын унутмай, сахнага чыгаргъан жашлагъа, кызылагъа, спектакльни режиссеру, КьМР-ни искусстволарыны сыйлы кьулукъчусу Атырзаланы Магомметге ары келгенлени кьёбюсю ыразы болгъанларын айтхандыла.

Алай эди акъылбалык болмагъан жашны кюн сайын иши, жашауу. Не кыйын кюнюнде да тарыкмагъанды, таукеллин кыймагъанды. Ол аны жашау жоругу болганлай кьалгъанды бюгюннге дери да.

Алийни юй бийчеси Галинаны юсюнде да энчи сёз айтырыккъ эдим (жаннетли болсун). Ол догерли кызы эди. Адамлыгы, намысы, адеби бла да кыйынларына, ахуларына кесин сыйдогъан тиширюуну юй тизгинине, берекетли аш кьангасына бюсюремеген болмагъанды. Ол, юйорюнеча, жууукъла да бек сакъ болганды.

Кьулбай улуну хайт деп эки жашы барды. Ала, толу юйорлю болуп, сабийле ёсдориледе, башларын кеси кыйынлары бла кечиндиреди. Алий, мындан ары да кеп жылланы берекетли, ариу, адепли юйорюнече кьууанчыла жашай Туугъан, туудукларынг насып юлюшлери элпек болсуна. Кьаламынг тот этмей, окуучулары кьууандырырча санга кьадад кюч, кьарыу, саулуукъ берсин!

Баям, ол кеп керек келгенди бу да сыйлы артисти, ЧР-ни халкь артисти Мамайланы Фатима, Россейни сыйлы артисти Бапынаны Зариф. Ол аз заманны кьорюпторге ичинде белгили юч артистбиз салган сыфатлары, кылыккылары а санарча тойлор!

Спектакль кьууанчылы халда баргъанлыккъа, анда терен магъана жашырынады - юйдегили болурга ашыккъмай, болмачы сылтаула бла миллетибизге керекли баш жумушну узаккъа созуп турган жашларыбыз, кызыларыбыз, аланы жууукъ-ахулары сагъайрыла деген умут сахнада оюн баргъан чаккы сезилип турду. Режиссер оюнну кьаруучула бютонда жууукъ этер муратда жангы амал тапханды: анга бусагъатда эстрадабизда айтылгъан жырлары кьошханды. Аланы анга кезиуленип киргенлери спектакльни жарык да, кьууанчылы да этеди - залда кюлмеген, кёл кьорюлмеген адам жокъ эди.

Шайуаланы Орусбий сахнада кеп сыфат кьаруагъанды. Аны мында кьаруагъан сыфатлары уа жангыдыла. Артист кьарамы, кьолуну, саныны кымылдагъаны, бироз билинген тебуию бла окуна ненча зат айты кьарагъанлагъа! Биринчи таулу жашны сыфаты - ол, башы акъ болгъанда да, жорегинден кетералмагъан Кьапланлы тилейди.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат. Суратланы Илья АХОБЕКОВ алгъанды.

Медицина

«Халккыны саулуугуу билимине кере болады»

Бусагъатда жашауу врачла бла байламлы болмагъан адамны тапхан кыйынды. КьМР-ни Саулукъ сакълау министрствосуну жуукъгъан аурулагъа, ВИЧ-ге кьажау эм профилактика арасыны врач-инфекционисти Аппайланы Шамиль айтханга кере, ауруулары азайтуугъа жол - профилактикады. «Халккыны саулуугуу билимине кере болады», - дегенди Шамиль. Ол телевидениеда медицина жаны бла бериле бардырады, газетледе статьяла басмадыла, медицина темалагъа назмула жазды. Сёзюсюз, ол малкьар поэзияда башламчылыккъы, андан сора да, окуучулары билимлерин ёсдорюрге жангы амалды.

Аппай улуну искусствого сейри да улуду, аны эгечи Жанна фахмулу жаш суратчыды эм поэти. Классика музыканы концерттеринде да Шамильге терк тоберге боллукъду.

Искусствого берилгенликке, жаш врач кесини ишине чурум тюшюрмейди. Усталыгын ёсдорюр ючюн башха шахарлада конференциялагъа кьатышды. Ачык айтханда, аны иши жууаплы болгъандан сора да,

Бул кьоркюулду: ВИЧ-инфекциялары болгъанлары араларында туберкулёздан кыйналгъанла аз тойдюле. Кыйын ишинден солуу да, жангы кьарыу да жаш врачла туугъан эли Бабугент саугъалайды.

юлголе келтиредди. Айтыш - ол халкь театрыны тагъларын ачхан оюнду. Бу амал бла хайырлануу, сёзюсюз, спектакльни хорламыды.

Кьаплан ючюнчо кере кызы тилерге гюржю жашча кийинип келеди. Кеп ёмюрлени бир тауну эки жанында жашап, шубулукъ, жууукълыкъ да жюрютюп келген халкыбыз биз - таулула бла эбизеле. Бу сыфатны кьурауда Орусбий хайырланган атрибутладан бири гримди. Аны терк танып кьояр онг жокъ эди. Ол а кьаруучулары бютонда сейрсиндиргенди.

Россейни халкь артисти Бапынаны Зариф сахнада кьурагъан жигитле эсде сакълангъанларын айтты кереклиси болмаз. Бу оюнда ол киеулюкге - шубь, кызыгъа да кьарындаш болады. Чынтты таулу кишини сураты! Бухар бёркю, галифе кенгеги, башлы чурукларына да таулу газет суьуулу! Кеси да ойнагъан этмейди, ролюнда жашап турады.

Фатима кьатышхан спектакльни алсанг, анда кьарыусуз эди деп бирин да айталлыкъ тойлосе. Ма бу оюнда да артист кызыбыз, бир жигитни ойнай, кеп тюрлю сыфат кьураиды. Хар келген киеулюкге - малкьарлыккъа, кьарачайлыккъа, эбизеге башхады аны тобеую. Ёхтемлиги да - хар кьалайда да биргесине. Кеси жангыз, кьаруучу бла бетден-бетте кьалгъанда уа, ич сырын айттып, кесине жууукъ этген, кыйтып сыйдогъан, жан ауурдурган, бал сёзюле, ариу кылыккылы - аллай таулу кызыды ол. Бек фахмулу артист болгъандан сора да, Фатима жырчыды. Эрттеги усталача - кеси макъам салгъан, кеси жыр айтхан. Аны ол хунерин режиссер бу оюнда толу хайырланганы комедияны бютонда бай этеди.

Тоhtarгъа унамагъан кьарсла, жарыккъ бетле, голле кьаруучу оюнну жаратханыны белгисидиле. Алай болду. Чыгып келе, жанымда олтурган тамата тиширюу Жуболаны Жаухарат: «Ой, Аллах игилик берсин былагъа! Кёлюмо кьордюле, - дейди. - Мен бизни театрыбызда баргъан оюнланы багына да келеме. Фахмулу жашды Атырзаланы «Ревизоргъа» да бек сыйоп кьарагъан эдим». «Чемер болмай а, - деп кьошады бирси, - быллай артистлерибиз болсала!»

Миллетин кьууандырыу, аны харкюнлюк кыйын жашаууна жарыккълыккъ кышуу бу комедия оюнну баш борчу эсе, аны салгъанла муратларына жетгендиле. Энтта кеп керек жетишимли болсуна!

Миллетин кьууандырыу, аны харкюнлюк кыйын жашаууна жарыккълыккъ кышуу бу комедия оюнну баш борчу эсе, аны салгъанла муратларына жетгендиле. Энтта кеп керек жетишимли болсуна!

Миллетин кьууандырыу, аны харкюнлюк кыйын жашаууна жарыккълыккъ кышуу бу комедия оюнну баш борчу эсе, аны салгъанла муратларына жетгендиле. Энтта кеп керек жетишимли болсуна!

Миллетин кьууандырыу, аны харкюнлюк кыйын жашаууна жарыккълыккъ кышуу бу комедия оюнну баш борчу эсе, аны салгъанла муратларына жетгендиле. Энтта кеп керек жетишимли болсуна!

Миллетин кьууандырыу, аны харкюнлюк кыйын жашаууна жарыккълыккъ кышуу бу комедия оюнну баш борчу эсе, аны салгъанла муратларына жетгендиле. Энтта кеп керек жетишимли болсуна!

МУСУКАЛАНЫ Сакинат. Суратланы Илья АХОБЕКОВ алгъанды.

ТЕГЕРЕК СТОЛ

Жаш тёлю бла ишлеуде жиберилген кемчиликлени кетериуню юсюнден баргъанды сёз

Алгъаракъда Белгородну кооперация, экономика эм право институтуну Нальчикде филиалында «Жамауатда бюгюнню уллу магъаналы проблемала: аланы толтуруу амалла» деген ат бла «тегерек стол» кьуралгъанды. Ол жаш тёлюню экстремист биригулеге кириулерини сылтауларын ачыккълап, аланы болдумазча амалланы излеуге аталгъанды.

Жыйылууну ача, институтну директору, педагогика илмуланы доктору, профессор Ахмед Шогенов келгенден - республикада школаны таматарларын, психологладан, жаш тёлю бла ишлегенден - сабийни окутууда, юйретиде не тюрлю проблемалагъа тобегенлерин, ала ата-анала бла кьаллай байламлыкъ жюрютелерини юсюнден билдирлерин излегенди.

Педагогика илмуланы доктору, профессор, институтну директоруну орунбасары Энейланы Лидия кесини сёзюнде былай айтханды: «Мен Тиширюланы халккъа аралы федерациясыны бу регионда бёлюнюню президентиме. Бюгон сюзюллюкк соруулагъа биригуиню членлери арабизде бурдадыла. Бизни арабизде окуна жашы анасын ёлтюрген шартла тюбейдиле. Сабийни юйретимге не кьадад эрте эс бёлюп башласанг, аллай бир игиди, 5-чи классны окуучуусун а кесинге негер этип селеширге окуна боллуккъса, дейдиле психолога.

Биз бла ол бу институтта сабийле 9-чу, 11-чи классны бошап келгенлерин, ала мында орта, бийик усталык билим да алгъанларын, аланы миллет тереледе юйретимге энчи эс бурулгъанын билдиргенди. Алгъаракъда «Толеранность - миллет аралы белги» деген конференция бардырыл-

гъанын эсгертип, анга Америкадан, башха тыш кьыралладан да кьонаккъла кьатышханларын, ала бизни адет-терелерибизге сейир этгенлерин да айтханды.

Урван районну Кахун элини 2-чи школуну директору Хауэля Гетоков а, экстремизм бизни арабизда исламны ангын, жорукларынын терс ангылауу бла байламлы болгъанын эсге сала, ол дин кьулукъчула бла аны юсюнден кеп керек селешигени билдиргенди. Жаш тёлю кьаллай жамауатда, кимни кьатында ёсгени баш факторладан бири-ди, дегенди.

Динни тарыхыны юсюнден дьпредметге сагъатла хар окуучу юсюнден кеп керек селешигени эсге сала, Шогенов институтта исламны, православияны - кьайсын сыйсенг, сайлап окургъа онг болгъанын белгилегенди. Сорру бардыргъанда, студентлени 5 проценти биринчи йимандан кьоркюу келеди дегенлерин, ол затланы юсюнден дерс берирге методикала болмагъанларын чертгенди.

Аны юсюнден рекомендация кьурап, аны Билим берим, илму эм жаш тёлюню ишлери жаны бла министрствого жетдирирге тийишлиди, динни юсюнден

дерслени анда-мында угъай, хар кюнне да бардырууну излейди заман. Бюгон сабийлени инфор-мация алыу онглары кендиле, жамауат адамны юйретиде, бютонда исламны магъанасын билдирюуде, сайлама энчилик кереклиси туурады.

Школубуз гитчечикди - анда жалаанда кьырк сабий окуйду. Аладан 20 проценти орусладалдыла, кьалгъаны уа - таулула, кьабартылыла. «Дуния динлени тарыхы» деген предмет а 4-чю классда программага киреди. Ол асыры эрттеди деп сунама. Анга салынган борчну окуу китап толтуралмайды - ол таматаракълагъа жазылгъанды, - деп жарысыгъанды Псыкод элини билим берюу мектебини директору Мадина Кимова.

РФ-ни сыйлы метеорологу Чочайланы Хызыр алгын идеологиябиз динни унамагъанын, бюгон а жамауат аны асыры бек берилгенин эсгертгенди. Билим берюуге бла саулууккъа кьаруу кьыралда хакъсыз болурга кереклиси, жаш адамланы тюз юйретюу а бютонда кьаты бийик окуу юйледе бардырылгыр тийишлисине да бургъанды ол эсин. Кенделен элини 2-чи школуну

директору Чочайланы Руслан да оюмун билдиргенди. Кьыралыбызда билим берюуге не заманда да артык эс бурулгъанын, Сталини заманында усталла школгъа жауу окуна бармагъанларын айтханды. Сабий а кылыккыгъа жангы технологиядан угъай, таматаладан юйренсе иги боллукъун белгилегенди.

Метеорология эм башха геофизика процесслеге кьаруучу Шимал-Кавказлы службаны кьулукъчусу Балаланы Тахир мында сюзюлген жарысула тенгизлик болумдан да чыгъадыла, бай, жарлы да сабийни бирча юйреталмайдыла, анга бирча билим бералмайдыла, усталла, бу болумну тюзетир ючюн, кюч-кьарыуларын аямайдыла дегенди эм жамауатны проблемаларын ачыккълауу жангылычланы тюзетюню бир жолу болгъанын эсгертгенди.

«Тегерек столну» ахырында Ахмед Амдулкеримович келгенлеге ырызлыгын билдиргенди, мында этилген рекомендациялары керекли кьырал учурденялагъа тагдырыллыклары айтханды. КЕРТИЛАНЫ Сакинат.

КЁРМЮЧ

Тёлүлени араларында көпюрлени рольларын толтура

Бу кюнде КъМР-ни Миллет музейинде «Памятники - целители людских ран» деген ат бла көрмюч кыралганды. Ол Тарых эм культура эсгертелмелени саклау жаны бла Битеуроссей биригиуно бизни республикада бёлюмюне 50 жыл толганына жораланганды.

Анда белгилли скульпторланы ишлерин көрүрге онг болганды. Аланы арасында М.Х. Тхакумашев хазырлаган Къулийланы Къайсынны бла Алим Кешоковну эсгертелмелеринден ургъан жылкылуук бла жарыктык кырауучуланы жореклери жетгенди дегге боллукду.

Көрмючде Нальчикни сыфатын жасаган, урушка, жигитликке жораланган эллиден артык монументни суратларын да туура этгенди. Аланы уа «Гелиос» жаш тёлү творчество арада юйренгенге устазлары Али Вороковну башчылыгы бла

хазырлаганды. Сагъынлган бёлюмюне таматасы Созайланы Ахмат аланы барысын да грамотала бла сауғалаганды.

Къабырганы бирси жанында уа белгилли скульпторланы, аланы чыгъармаларын саклауға себеплик этгенлини суратлары тагъылып эдиле. Жыйылууга келген къонакыла, бу ишни уллу мағанасын чертип, жаш тёлүге халкларыбызны тырыхын, биюнгю кюнүн көргюзтген да эсгертелме болганын айтханды. Аны себепли, алаға сакъ болуп, сакъларга кереклисин да белгилегенди.

Эсгертелмелени да кеслерини жанлары барды деригим келеди. Сау адамла, ала да ауругъан этедиле, къарт да боладыла. Аны ючюн алаға уллу эс буруп, кырагъанлай

турургъа керекди. Ала озгъан ёмюрлени, къуанчаларыбызны, бушуларыбызны да белгилеридиле, - дегенди Созай улу.

КъМР-ни уруну, иш бла жалчытуу эм социальный кыоруула министр Тюбейланы Альберт а эсгертелмелени саклауға къыйын салгъанла уллу иш тындыргъанларын айтханды. Ала жаш тёлюню тюз жолгъа салыргъа, тарыхны билирге да себеплик этгенлерин чертгенди.

Биригиуно 50 жылы болганы бла байламлы уа «Эсгертелме миллетлени жууук этедиле» деген ат бла китап басмалаганды. Анга республиканы скульпторларыны, аланы чыгъармаларыны суратлары да киргенди.

ТЕМУККУЛАНЫ Амина. Суратла авторнудула.

Жетишим

Командабызда - төрт алтын, юч доммакъ майдалла

Бу кюнде Кисловодск шахарда комплексли тойошледен РФ-ни Президентини СКФО-да толуга эркинликке келечиси С.А. Меликовну кубогун эришиу бардырылганды. Анга право нызамны саклауучу структурадан бла кюч ведомстволардан 120-дан аслам адам кыатышханды. Ала тогуз ауурукъ категорияда эришгенди.

Анда КъМР-де МВД-ны СОБР-чуларыны «Эльбрус» кюнүн да көргюзтүп, экинчи жерни алганды. Энци зачет-де уа ала төрт алтын эмда юч доммакъ майдал кытыхандыла. Аланы КъМР-де ишлени министр полицияны генерал-лейтенанты Игорь Ромашкин алгъышлап, мындан арысында

да жетишимли болурларын тежгенди.

Эсгертиу: комплексли тойош - спортну прикладной тюролеринденди. Анга кикбоксингден, кюл тойошден эм талай башха дисциплиналардан да приёмла киредиле.

КъМР-де МВД-ны пресс-службасы.

Грек-рим тугъушу

Локияланы Жамболат - алчыланы санында

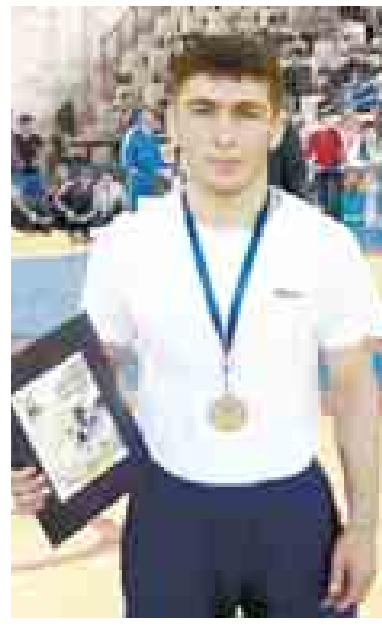
Грозныйде грек-рим тугъушундан Россейни чемпионаты бардырылганды. Ол Олимпиаданы аллында баш эришиуленден бири болганы себепли анда хорламны мағанасы уллу эди. Анга кыралны 54 регионундан эм кючю гёжефле кыатышхандыла, аланы араларында Олимпиада оюнланы, Европаны эм дунияны чемпионлары, жаш спортчула да бар эдиле.

Элбрус районну сабий-жаш тёлү спорт шолуну келечиси Локияланы Жамболат анда доммакъ майдалны алып къуандырганды. Жаш 59 килограмм ауурукъда тугъушанды, бу категорияда эришгенлени саныны көпюгюн да белгилерчады. Ол беш сермешинде хорлагъ-

анды, ол санда 2008 жылдагы Олимпиада оюнланы чемпионун Назыр Манкювни да. Алай жарым финалда Иван Поддубныйни Гран-приини алтын призёру Ибрагим Лабазановха кытыдырганды (ол арта биринчи жерни алганды).

Жамболат спортну устасыды, Европаны биринчилигинде, Россейни былтыргы чемпионатында алчы жерлеге чыкыганды, алгъаракълада уа кыралны жыйымдык командасыны санында дунияны кубогунда кюнюш майдалны алганды, аслам халкъла аралы турнирлерде да хорлай келгенди. Аны Россейни сыйлы тренери Локияланы Юрий юйретеди.

Анатолий ТЕМИРОВ. Сурат авторнуду.

НАК-ны билдирюю

Нальчикде терактла хазырлагъан аманлыкчы кырутулганды

Терроризмге къажу миллет комитетни Информация арасындан билдиргенлерича, озгъан шабат кюн ФСБ-ны бла МВД-ны Къабарты-Малкъарда подразделениелары жаш адамланы терроризм аманлыкчыла тартып кюрешген жашырын экстремист къауумгъа кирген жеуелени законсуз ишлерин тохтатхандыла.

Терроризмге къажу операцияны кезиунде Нальчикде 1987 жылда туугъан жаш адам тугулганды. Ол аманлыкчы къаууму болушлукъ-усу эди. Аны

кыатышхан адам ачыкъланганды. Право нызамны саклауучула аны тутаргъа умут этгенди, алай ол алаға от ачханды, гранатла да атханды. Аманлыкчы юйонден чыкмаза мадарла этилгенди. Полициячылары сауулан берип, власта бойсун деген чакырыуларына ол эс бурмай кюйганды. Право нызамны саклауучула мекамны ичинден эки тишируну эм бир эр кишини чыгарыргъа кюлдан келгенди. Ол кезиуде да аманлыкчы спецназын аскерчилерине атдыргъан тохтатмаганды. Атышуу кезиунде ол жаралы болуп, алайда окуна ёлгенди.

Спецоперация бардырылган жерни тинтгенде, болушлукъчу мекамладан биринде чачдыруучу затла кыурашдырган лаборатория, СВУ, алаға керекле - детонаторла, юч килограммга жууук чачдыруучу - табылгандыла. Мамыр адамланы эмда право нызамны саклауучуланы араларында ачыган болмаганды. РФ-ни КъМР-де ФСБ-ыны шартларына кёре, бузукъчула республикада терактла бардырыргъа хазырлана эдиле.

КТО тохтатылганды, право нызамны саклауучула тийишли оператив-излеу эм следствие ишле бардырадыла.

юйон тинтген кезиуде гранатла, окъла эм героин табылгандыла.

Нальчикде Руставели атлы орамда юйледен биринде терроризм бла байламлы аманлыкчыла

РОТ ФРОНТ (Россейни бирикген трудовой фронту) политика партияны Къабарты-Малкъарда регион бёлюму эл мюлк урунуу ветераны, партияны келечиси ЖАВЦУКОВ Мухаб Питашевич ауушханы бла байламлы бушуу этип, аны жууукъ-ахлуларына кыайгы сёз береди.

КУРСЛА

Сынауладан ётгенлеге - кырал даражалы шагъатлыкъ къагъытла

«Къабарты-Малкъар Республикада жамауат организацияла эмда граждандар обществону институтлары бла байламлыкъла жюрютоюно» 2016-2020 жылга жарашдырылган кырал программасыны чеклеринде Къабарты-Малкъарда миллетле эмда динле аралы халла ючюн жууаплы болгъан кырал эмда муниципал кыулулукчуланы усталыкчыларын кёрююно курслары бир неча кюнню ишлегенди. Аланы Россей Федерацияны Президентинде кырал службаны келечилери эмда Халк мюлкю Россей академиясыны Шимал Кавказда институту профессор-преподаватель къаууму бардыргандыла.

Окутуу очной-заочной формада кыралганды. Битеу да 72 аудитор сагъатны ичинде Къабарты-Малкъар Республикада

кырал миллет политиканы жашауда бардырууну игилендируу жаны бла дерсле берилгенди.

Ала бошалгандан сора КъМР-ни Граждандар обществону институтлары бла байламлыкъла кырау эмда миллетлени ишлери жаны бла управлениасыны жыйылуула бардырылуучу залында тестирование этилгенди. Отуздан артык адам, онбеш тюрою сорууга жууапла берип, бир къауум борчуну да тамамлагандыла. Аттестация сынауладан ётген специалистле кырал даражалы шагъатлыкъ къагъытла алгандыла.

ХОЛАЛАНЫ Марзият. Суратланы автор алганды.

ТИНТИУЛЕ

Къуллукъчуладан жууаплылыкъ бютюн къаты сураллыкъды

Бу кюнде республиканы битеу районларында газны эсе-плекчо приборланы тинтиу иш бардырылып башланганды. Аны «Газпром межрегионгаз Пятигорск» компанияны КъМР-де бёлюмюне бла «Газпром газораспределение Нальчик» предприятияны келечилери тамамлайдыла, деп билдиргендиле предприятияны пресс-службасындан.

Бу ишни хайыры бла автоматизация халда жыйылгъан кёрюмдиолени тюзлюгюн тохтатдырыу умут барды. Аны бла бирге приборлаға бир тюрою

«къошумчулукъ» этгенле да ачыкъланырыкъдыла. Тинтиуле тёлүлени жыйаргъа, борчланы азайтыргъа себеплик этерле деген ышаныу да барды.

Специалистле бегирекда алгъын борчлары ючюн газлары кесилген, 200 квадрат метрден аслам ёлчелми болгъан эмда бу отлукъну белгиленген мардасындан ючден бири окуна койдюрюлмеген юйлеге кыарыкъдыла. Аланы саны уа битеу да 56 минг болады.

Тинтиуле бардырыллыгыны юсюнден битеу шахарланы эмда эллени администраци-

яларына билдириуле этилгенди. «Бу ишни кезиунде уллу борчлары болгъан газлары кесилликди. «Къара тизмеге», биринчиден, минидстерстволаны, ведомстволаны, жер-жерли администрацияланы ишчилери тюшерикдиле. Нек дегенде ала айлыкъ хакълары заманында эмда толусунлай аладыла. Кеслери да, нызамсызлыкъгъа алданмай, эллилерине, къоншуларына да тюз ниетликде ахшы юлгю көргюзтюрге керекдиле», - дегенди «Газпром межрегионгаз Пятигорск» компанияны респу-

бликада бёлюмюне башчысы Муаед Пшигошев. Тинтиулени кезиунде газны законсуз хайырланганла ачыкълансалар, аланы юсюнден право нызамны саклауучу органлагъа билдирликди. Кесилген газ быргыны эркинликсиз арта жалгъаганга 10-15 минг сом тазир салынырыкъды. Къуллукъда ишлегенлеге аны ёлчелми 30-80 минг сомду, предприятиялаға бла организациялаға уа 100-200 мингге окуна жетеди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

УЧРЕДИТЕЛЬЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТГАЛАНЫ Жамал. РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ: ЖАНГОРАЗЛАНЫ Назбат (баш редактору орунбасары) ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орунбасары) ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь) МОКЪАЛАНЫ Зухура (культура бёлюмю таматасы) ТИКАЛАНЫ Фатима (жамауат-политика жашау бёлюмю таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА: Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. КОРРЕКТОРЛА - 42-63-52. РЕДАКЦИОННЫ БЁЛЮМЛЕРИ: Жамауат-политика жашау - 42-24-02, 42-67-68. Культура - 42-75-82. Социальный-экономика - 42-66-73, 40-59-18. Жангылыкъла эм спорт - 40-39-93, 42-66-71. Окуучула бла байламлыкъла жюрютоу эм реклама - 42-37-94. Энци корреспондент - 42-68-72. Тилманча - 40-28-97. Бухгалтерия - 42-30-87. Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла кыагъат жюрютемейди. Кюл жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артка кыайтарылмайдыла. Газетде басмаланган материалда айтылган оюмла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылган хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла. Редакция авторладан 400 газет тизинден (машичка бла жазылган 5-6 бет) кеню алмайды. Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликтерин кыоруула жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чо июнда регистрация этилгенди. Регистрация номер—Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла кырал комитетини компьютер служба хазыр этгенди. Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33. Газетлени ишлерине тапдыруу ючюн КъМР-ни почта связыны федеральный Управлениасы жууаплыды. Телефонла: 76-01-28, 76-01-10. Газетлени розницагъа сатуу ючюн КъМР-ни «Роспечать» акционер обществосу жууаплыды. Телефон: 42-69-34

Номерге графикте кёре 19.00 сагъатда кюл салынады. 20.00 сагъатда кюл салынганды. ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГАРГАНЛА: Османланы Хыйса - дежурный редактор; Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретары орунбасары; Зезаланы Лида - (1, 2-чи бетле), Бийчеккуланы Жаннета - (3, 4 - чо бетле) - корректорла. Тиражы 2050 экз. Заказ №853. Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИОННЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬСКИЙ АДРЕС: 360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5. электрон почта: elbor_50@mail.ru